

GALEGAS QUE ROMPERON BARRERAS

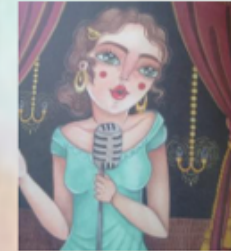
RITA F. QUEIMADELOS

ANTONIA SANJURJO

MERCEDES MARIÑO

ÁNGELA RUIZ ROBLES

ELISA PATIÑO

MARUJA MALLO

ILUSTRACIÓNS DE ABI CASTILLO - DO LIBRO "PIONEIRAS"

MARÍA BARBEITO

FINA CASALDERREY

RITA F. QUEIMADELOS

“A primeira galega en
obter o título de
arquitecta”

Rita naceu na Torre, un pequeno lugar da parroquia de Valeixe do municipio da Cañiza, na provincia de Pontevedra.

A súa infancia transcorreu entre o lugar da torre, municipio pertencente a Cañiza onde vivían os seus avós e a cidade de Ourense onde residía cos seus pais.

En 1928 foi vivir coa súa avoa materna a Santiago de Compostela. Alí realizaría cursos preparatorios de Ciencias Químicas durante dous anos co obxecto de poder acceder aos estudos de arquitectura. Cursou tamén Debuxo na Escola Elemental de Artes e Oficios da cidade (actualmente Escola de Arte e Superior de Deseño Mestre Mateo).

Entre 1932 e 1936 superou catro cursos académicos, aprobando todas as materias. A Guerra Civil interrompeu a súa traxectoria académica, ao cortarse as clases, e non puido renovar os seus estudos ata 1939. Ese ano e o seguinte cursou dous cursos intensivos, con exames continuos (os denominados "cursos patrióticos"), e conseguiu licenciarse o 26 de agosto de 1940 (ao mesmo tempo, entre novembro de 1939 e maio de 1940 realizou o servizo de auxilio social, actividade necesaria para poder obter o título universitario)

Rita Fernández Queimadelos grazas ao apoio da súa avoa e o seu teson foi a primeira galega que obtivo o título de arquitectura e a terceira en todo o estado español.

Exerceu profesionalmente asinando os seus propios proxectos e traballou arreo durante 30 anos no que máis lle gustaba.

“Converteuse nunha construtora dos seus propios soños”.

MARÍA ANTONIA SANJURJO

“A nosa primeira
xogadora de hóckey
sobre herba”

María Antonia Sanjurjo Álvarez naceu en Santiago de Compostela o 6 de xullo de 1910. Foi a segunda de trece irmáns e neta do inventor do primeiro submarino galego, Antonio Sanjurjo Badía.

O seu pai continuaría os pasos do seu avó, así que Vigo convertiríase na cidade na que medraría. Sería nesta cidade onde comezaría os seus estudos na **escola profesional de comercio de Vigo**, titulándose no ano **1929**. Nese mesmo ano formou parte como vogal da xunta directiva da asociación de estudantes mercantís de Vigo. **En 1930 obtivo o título de profesora mercantil na Escola de Altos Estudos Mercantís da Coruña.**

En 1930 abandona Vigo e trasladaríase a Madrid para contonuar cos seus estudos. Ingresando na facultade de Dereito da Universidade Central e na Escola de Altos Estudos Mercantís de Madrid, graduándose nesta última en 1932, ano no que comeza a exercer como profesora axudante da Cátedra de Xeografía na Escola Profesional de Comercio de Vigo. Estudiar en Madrid é a causa pola que vai a vivir na Residencia de Señoritas de Madrid.

É precisamente nesta residencia onde coñece **o hóckey**. Esta experiencia fai que, no verán de 1932, decida crear en Vigo o Atlántida Hóckey Club. Segundo as propias palabras de Antonina nun diario, créase para poder xogar contra o Vigo H.C. Nesta iniciativa colaboran con ela as súas irmás Carmela e Tere. Mesmo, as máis pequenas participan cada vez que o club celebra unha festa cociñando as que elas chamaban “**galletas atlántida**”

Antonina é considerada pola prensa da época a alma mater do hóckey galego. **No ano 1933 nace a Federación Galega de Hóckey**, da que formará parte como tesoureira e da que recibe o título de presidenta de honra.

MERCEDES MARIÑO

“A nosa primeira actriz e primeira muller en dirixir un grupo de teatro”

Mercedes Mariño Naceu en Monforte de Lemos no ano 1909. Sendo unha nena **emigrou** coa súa familia a **Cuba**. E o pouco de chegar a Cuba xa comeza a formarse na interpretación na “Agrupación Artística Gallega da Habana. Dado o seu talento non tarda moito en formar parte das compañías de teatro profesionais da capital cubana. **Con 18 anos recibe unha gran oportunidade** a través dunha proposta para actuar nos escenarios de Nova York xunto coa gran actriz italiana Mimi Aguglia.

Converténdose así na primeira artista nacida en Galicia que debuta nos escenarios de Nova York, interpretando un papel protagonista.

No ano 1929, Xa de regreso a Cuba converteríase na actriz principal do filme “El veneno de un beso”; a primeira longametraxe muda do cine cubano.

Mercedes foi unha adiantada aos seus tempos no mundo artístico dado que participou no nacemento do teatro radiofónico cubano, no mundo da música, converténdose nunha das primeiras mulleres españolas en cantar jazz e outros ritmos afroamericanos do século XX.

En 1931 trasládase a Madrid e continua co teatro e co mundo da música; editando varios discos nos cales e das primeiras voces que introduce ritmos caribeños no noso país.

No ano 1948 decide regresar a súa terra Galicia, instalándose na cidade da Coruña., Onde se convertería na primeira muller que dirixiría un grupo de teatro.

A súa carreira profesional foi enorme ao igual que a súa caída no esquecemento.

Mercedes Mariño foi unha gran e afamada actriz de teatro, cine, radio e televisión. Foi a precursora da dirección teatral e tamén unha cantante innovadora. Ao longo da súa vida desenvolveu unha brillante carreira polos escenarios americanos e españois.

ÁNGELA RUIZ ROBLES

“A inventora do primeiro libro electrónico”

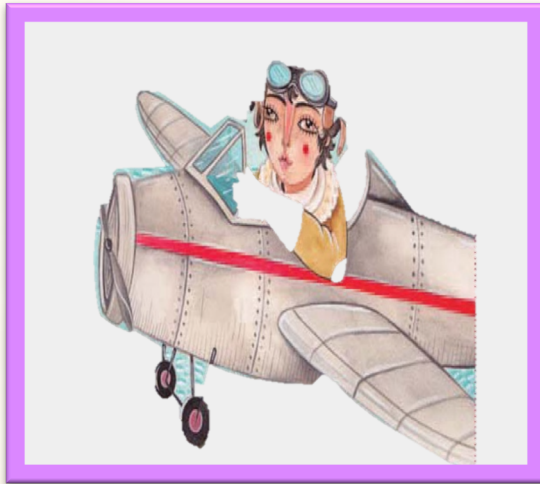
Ángela Ruiz Robles (28 de marzo de 1895 Villamanín , León - 27 de outubro de 1975, Ferrol , A Coruña) foi unha profesora de español, escritora, pioneira e inventora da mecánica precursora do libro electrónico. Ángela foi unha mestra leonesa que fixo da súa vocación, unha paixón. Soñaba cun mundo no que aprender fose divertido e tiña ideas revolucionarias para conseguilo. No seu empeño por facilitar o ensino dos seus alumnos, Ángela inventou a Enciclopedia Mecánica en 1949.

Esta enciclopedia electrónica podería entenderse coma a primeira tablet da historia! O seu invento ofrecía portabilidade e alixeraba o peso dos libros aos alumnos. Os conceptos que inventou Ángela eran demasiado avanzados para a súa época. Con todo, seguen vixentes 70 anos despois. O seu invento facía moito máis atractiva o ensino e adaptaba o contido ao nivel de cada estudante.

Foi profesora e directora de varias escolas. Pero tamén lla coñece pola súa etapa como inventora. Como inventora levou a cabo varios proxectos. En 1944 realizou o proxecto do atlas científico-gramatical, que servía para ensinar España con leccións de gramática, sintaxe, morfoloxía, ortografía e fonética. Chegaría a inventar unha máquina de escribir, antes de desenvolver a primeira enciclopedia mecánica. Rexistrou o seu invento en 1949. Unha década máis tarde, dirixiría persoalmente a construción dun primeiro prototipo do seu invento.

En 1949, Ruiz recibiu a patente española 190.698 da "Enciclopedia Mecánica" (en español: a Enciclopedia Mecánica).

ELISA PATIÑO

“A nosa primeira
aeronauta”

Elisa Patiño Meléndez, máis coñecida como Chichana, nacía en **Pontevedra en 1890.** Filla de Albino Patiño e Rosa Meléndez, Duques de Patiño, recibiría a máis exquisita educación, pero Chichana non era como as demais mozos da súa época. Ela non quería simplemente casar e ter fillos. Ela quería vivir. Era unha muller culta, comprometida con causas benéficas, unha gran pintora e con grandes dotes para a música, ata tal punto que se lle ofreceu participar nunha xira cunha compañía musical, oferta que rexeitou.

Pero a súa historia, pola que se lle lembrará, comezaba **o 8 de abril de 1913.** Ese día outro galego, o Home Paxaro, ao que se coñecería como o Rey dos Aires, Aviador Piñeiro, despegaba no seu aeroplano Beriot da praia de Baltar en Portonovo, onde instalara un aeródromo para tal fin. Ía sobrevoar a costa #ante a atenta mirada da multitude do pobo. Pero a sorpresa xurdía ao observar que, xunto a el, sentada nunha táboa habilitada para tal efecto, debido a que o avión era monopraza, viaxaba unha muller que veraneaba no pobo, Chichana Patiño. E non o fixo unha soa vez, senón que desde ese día Chichana acompañaba a Piñeiro sempre que podía nas súas saídas de adestramento, converténdose así na primeira muller en voar de Galicia, de España e probablemente de Europa. E o 12 de outubro de 1913, Chichana facía historia de novo ao ter a súa primeira experiencia como piloto, tomando ela mesma os mandos do aparello de Piñeiro. Nesa época a aviación era exclusivamente unha práctica masculina e a nivel mundil as mulleres que se atrevían coa aviación eran moi poucas.

Elisa Patiño foi unha adiantada ao seu tempo!

MARUJA MALLO

“A nosa artista libre e defensora da arte como unha forma de expresión”

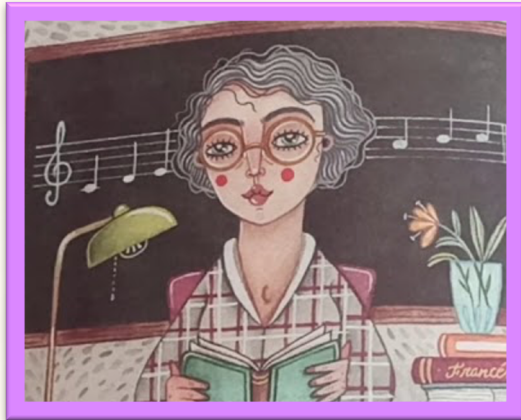
Maruja Mallo (Ana María Gómez González neceu en Viveiro , o 5 de xaneiro de 1902 e morreu o 6 de febreiro de 1995) foi unha pintora surrealista española . Está considerada como unha artista da “ **Xeración de 1927** ” dentro das vangardas españolas .

Cando era nena, Mallo alternaba entre vivir cos seus pais e a súa tía e o seu tío (Mentres vivía coa súa tía e o seu tío a unha idade temperá, sentiu inspirada para crear e expresarse a través da arte. Tras o nacemento dun dos seus irmáns, a familia trasladouse a Avilés , onde permaneceron desde 1913-1922. En 1922 aos 20 anos, a familia de Mallo trasládase a Madrid . Alí comezou a estudar na Real Academia de Belas Artes de San Fernando, onde permaneceu ata 1926. En Madrid coñeceu a artistas, escritores e científicos da Xeración Española do 27 como Salvador Dalí , Concha Méndez entre outros. Logo pasou a formar un grupo de mulleres da Xeración do 27 coñecido como “As sen chapeu”.

Co estalido da Guerra Civil española en 1936, Mallo fuxiu a Portugal . Todo o seu traballo de cerámica desta época foi destruído na guerra. Posteriormente, Gabriela Mistral , quen nese momento era embaixadora de Chile en Portugal, axudou a Mallo a mudarse a Buenos Aires , onde recibiu unha invitación da Asociación Amigos da arte para impartir un ciclo de conferencias sobre un tema popular na arte española, “Histórico proceso no camiño das artes plásticas ”, en Montevideo e logo en Buenos Aires.

Como artista cultivou un surrealismo moi especial. O seu estilo pasou por dúas etapas diferenciadas, unha colorista nos anos 20 con temáticas máxicas, cosmopolitas e optimistas; e outra sombría e apagada nos 30, máis caótica e desequilibrada. Tamén experimentou nesta etapa tecnicamente incorporando ao lenzo materiais orgánicos (cinza, cal...). Despois Mallo vai recuperando o equilibrio e a harmonía, demostrando unha gran pericia na pintura figurativa e recollendo obxectos e buguinas do mar. Volve ao seu país nos anos 60 tras un cuarto de século de exilio.

MARÍA BARBEITO

María Nicolasa Paula Barbeito Cerviño (A Coruña, 1880 - Ibídem, 1970) foi unha mestra, pedagoga, escritora, tradutora, lingüista profesora española. Introduciu en Galicia os principios de Montessori, segundo os métodos do belga Decroly.

con dezaseis anos xa era Mestra Superior, sempre atenta aos avances no ensino, introducindo por primeira vez en Galicia metodoloxías innovadoras que aínda na actualidade se consideran avanzadas.

Foi directora durante máis dunha década e en **1933 consegue por méritos propios o cargo de inspectora educativa**, en contra da opinión de gran parte dos seus colegas, dado que para a época que unha muller ocupara ese cargo considerábase inapropiado.

En 1935 emprendeu unha viaxe por Europa pensionada pola Xunta de Ampliación de Estudos xunto con outros dez docentes españois, visitando institucións educativas de Francia, Bélxica, Países Baixos, Alemaña, Suíza e Italia nos que tomou contacto cos métodos pedagóxicos que se impartían en Europa.

Ao seu regreso como resumo da viaxe e das visitas realizadas escribiu Países e Escolas no que realiza unha crítica das prácticas pedagóxicas observadas.

Entre os temas de interese dentro da área de pedagogía figura **o bilingüismo na escola galega** sobre o que publicou un artigo no **Boletín da Academia Galega en agosto de 1931**, no que recoñecendo o seu "rexionalismo acendrado" expón a necesidade do uso da lingua materna entre mestre e discípulos así como reivindica: "Dedicar un día á semana para a lectura, escritura e conversación na lingua vernácula para todos os alumnos sen distinción. Lecturas e recitacións ese mesmo día, dos nosos poetas e prosistas máis destacados."

"A nosa mestra
defensora da liberdade"

FINA CASALDERREY

“A nosa escritora que
coas súas palabras
mostra Galicia”

Fina Casalderrey (nada o 11 de agosto de 1951) é unha escritora e educadora española, considerada unha das escritoras máis importantes da literatura infantil galega

Estudou maxisterio e, **desde os 19 anos, exerce a profesión de mestra**. Foi entón cando se iniciou na creación literaria como autora e directora de varias pezas teatrais representadas polo seu alumnado, algunhas recollidas na publicación Recursos teatrais para a expresión dramática na escola (7 pezas para representar).

O seu amor pola investigación etnográfica levouna a participar, dirixindo aos seus alumnos e alumnas, en concursos promovidos pola Xunta de Galicia, o Museo de Pontevedra... (traballos galardoados con diferentes premios), así como a publicar, xunto con Mariano García, Ou libro dá empanada , Festas gastronómicas de Galicia e Repostería en Galicia , todos eles libros de investigación. Colabora en diversos eventos literarios e xornalísticos (xurados, conferencias, artigos), entre eles, o **informe da UNESCO 1997**: A educación encerra un tesouro. No ano 1991 deuse a coñecer no mundo das publicacións coa novela xuvenil Mutacións xenéticas

Recibiu a Medalla Castelao en 2003 e o Premio da Cultura Galega en 2015. Casalderry é membro da Real Academia Galega . O seu traballo foi traducido a máis dunha ducia de idiomas. Tamén escribiu guións para varias curtametraxes.

“Es libre así que voa”

RITA F. QUEIMADELOS

Qual era o seu nome completo?

Onde nasceu e em que data?

Cando morreu e onde?

Sabes por que foi tan importante?

Conta algún dato curioso da súa vida e dos seus logros:

ANTONIA SANJURJO

Cal era o seu nome completo?

Onde naceu e en que data?

Cando morreu e onde?

Sabes por que foi tan importante ?

Conta algún dato curioso da súa vida e dos seus logros:

MERCEDES MARINHO

Qual era o seu nome completo?

Onde nasceu e em que data?

Cando morreu e onde?

Sabes por que foi tan importante?

Conta algún dato curioso da súa vida e dos seus logros:

ÁNGELA RUIZ ROBLES

Cal era o seu nome completo?

Onde naceu e en que data?

Cando morreu e onde?

Sabes por que foi tan importante?

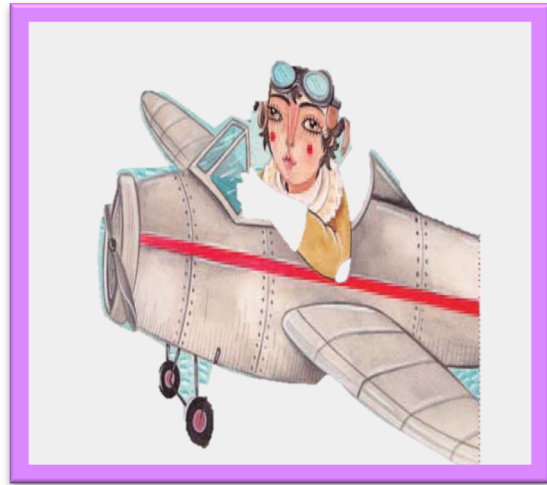
Conta algún dato curioso da súa vida e dos seus logros:

ELISA PATIÑO

Cal era o seu nome completo?

Onde naceu e en que data?

Cando morreu e onde?

Sabes por que foi tan importante?

Conta algún dato curioso da súa vida e dos seus logros:

MARUJA MALLO

Cal era o seu nome completo?

Onde naceu e en que data?

Cando morreu e onde?

Sabes por que foi tan importante ?

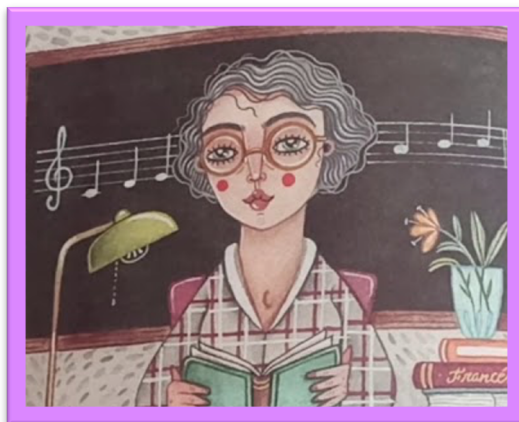
Conta algún dato curioso da súa vida e dos seus logros:

MARÍA BARBEITO

Cal era o seu nome completo?

Onde naceu e en que data?

Cando morreu e onde?

Sabes por que foi tan importante?

Conta algún dato curioso da súa vida e dos seus logros:

FINA CASALDIERREY

Cal era o seu nome completo?

Onde naceu e en que data?

Cando morreu e onde?

Sabes por que foi tan importante ?

Conta algún dato curioso da súa vida e dos seus logros:
